

Handlingsplan budget i balans 2018

Bakgrund

Efter kvartal 1 visar delårsrapporten ett underskott helår på -15,7mkr mot budget.

Socialnämnden fick ett tillskott till 2018 års budget med 55 mkr i förhållande till 2017 års budget, 59 mkr lönerevisionen inräknad. Då socialnämndens resultat 2017 blev ett underskott med -48 mkr gör det att det reella budgettillskottet blev ca12 mkr vilket ska täcka såväl kostnadsökningar som volymökningar för 2018.

Socialförvaltningen har i sina tidigare analyser visat på vilka förväntade årliga kostnadsökningar en socialförvaltning har av Trelleborgs storlek och tillväxt om man jämför med andra kommuner. För att täcka normala kostnadsökningar såsom prisökningar, avtalsuppräknings och volymökningar med en åldrande och ökande befolkning kommer socialnämndens kostnader att öka med ca 30 mkr varje år (inkl. löneökningar). Får inte Socialnämnden ett sådant tillskott på fjorårets utfall genererar det med stor sannolikhet ett underskott kommande år. Det är även orsaken till årets förväntade underskott.

Till det kommer kostnader för lagändringar som den nya betalningsansvarslagen vid utskrivning av patienter från sjukhus och Försäkringskassans striktare bedömningar för personlig assistans vilket genererar en ökad kostnad inte bara för Trelleborgs kommun utan alla kommuner i landet.

Sist tillkommer kommunens ambitionshöjningar som inte är lagstadgade så som inrättandet av Familjecentral och Barnahus samt Hälso- och Sjukvårdsavtalet, som innebär att kommunen ska ta ett större ansvar och vårda fler svårt sjuka i det egna hemmet.

Socialförvaltningen har till skillnad från övriga nämnder och andra myndigheter det sk "yttersta ansvaret" vilket gör att det inte är möjligt för nämnden att frånsäga sig ansvaret eller skjuta upp det pga ekonomiska bekymmer. Det har bla gjort att i tider av brist på legitimerad personal har förvaltningen varit tvungen hyra in

bemanning för att säkerställa vården istället för att stänga ner verksamheter eller dra ner på insatserna i de egna hemmen.

Nuvarande prognostiserade underskott

Socialförvaltningen styr inte hela kostnadsbilden för verksamheten. Ca 30% kan förvaltningen inte själva påverka som tex lokalkostnaderna som visat sig ligga betydligt högre än jämförbara kommuner. De kostnader som förvaltningen på kort tid kan påverka är kostanden för personal och kostnaden för externt köpt vård.

Verksamheterna har inte en hög bemanning i jämförelse med andra kommuner. Arbetsmiljöverket har haft synpunkter på bemanningen i olika delar av verksamheterna vilket man varit tvungen rätta sig efter. Det finns nu lagförslag för att styra bemanningen inom särskilda boenden. SKLs styrelse uppmanar därför kommunerna att fatta beslut om att anta rekommendationen om bemanningsnivåer nattetid i särskilt boende som SKL tagit fram. En stor del av Sveriges kommuner har antagit denna rekommendation och ett sådant ärende är initierat till Socialnämndens sammanträde i maj.

Avseende externt köpt vård så beror underskottet främst på två orsaker. En orsak är den ökade andelen barn som far illa som resulterat i ökade kostnader för HVB barn. När det gäller HVB-barn så betalar Socialförvaltningen även den del som avser skola vilket man inte gör i alla kommuner. Det i sin tur påverkar jämförelserna i kolada. Den andra orsaken är att externt köpt korttid har ökat. Det beror på att kön till särskilt boende vuxit. Äldre har vårdats på korttid som inte haft behov av rehabilitering, i brist på andra alternativ.

Under våren 2018 har en extern utredning gjorts för kostnaden på HVB barn, säbo samt korttid. Utredningen, som är gjord av det privata företaget Planum, innehåller även ett förslag på åtgärdsplan som utgår ifrån ett kostnadsmässigt scenario som förvaltningen kan hamna i om åtgärder inte görs. Scenariot bygger på en ögonblicksbild mars 2018. Planums åtgärdsplan kräver en investering motsvarande 9,5mkr i system och expertis kopplat till förebyggande arbete med barn, hemvård, verksamhetssystem, lokaler och avtal som i sin tur skulle kunna sänka kostnaderna de närmaste tre åren samt motverka onödiga kostnadsökningar framåt. Handlingsplanen ställer även krav på ett striktare förhållningssätt gentemot verksamheternas målgrupper och ett fördjupat samarbete med andra nämnder.

Om man genomför förslagen i Planums utredning men istället utgår ifrån den kostnadsnivå Socialförvaltningen är prognostiserad till i första delårsbokslutet 2018 (och som därmed är möjlig att sänka) ger det en nettovinst på 13 mkr succesivt 2018-2020 eller ca 4,3 mkr per år under tre år under förutsättning att volymerna inte ökar. Det saknas idag medel för den investering Planum föreslår. Det krävs därför andra åtgärder för en budget i balans 2018.

Socialförvaltningen arbetar med ständiga förbättringar och sedan 2016 pågår ett effektiviseringsarbete som under 2018 nu har börjat visa effekt. Det är en av anledningarna till att underskottet inte är lika stort i år som föregående år. Samverkan och resursutnyttjandet mellan enheterna har utvecklats och nya effektiva processer och arbetssätt har implementerats. Förvaltningens satsning på digitalisering och välfärdsteknologi är en viktig del för att öka effektiviteten ytterligare. Den övergripande organisationen som nu sitter samlad har bättre förutsättningar för det fortsatta arbetet. Mycket av effektiviseringsarbetet kommer att ge full effekt först 2019-2020 men redan nu ser vi vinster.

Förslag på åtgärder för budget i balans

Serviceinsatser enligt LOV

Trelleborgs kommun har idag infört lagen om valfrihet vad gäller servicetjänster som städ, tvätt och inköp. Det innebär att den enskilde fritt kan välja bland upphandlade företag för dessa tjänster om man fått ett beslut från myndigheten att man har det behovet. Tjänsterna utförs idag av ett flertal småföretag varav de flesta är hemmahörande i Trelleborg. Ett system med flera små företag har visat sig svårt skapa en enhetlig struktur och regelverk för. Verksamheten är kostnadsdrivande både avseende priset för själva tjänsten och kostnaden för att följa upp det ekonomiskt. Administrationen för att hantera detta är omfattande. I jämförelser med andra kommuner och kostnader för andra upphandlingar ger det en indikator på att om man avvecklar LOV och gör en upphandling där ett företag istället för flera får uppdraget utföra samtliga tjänster skulle det innebära en besparing.

Beslut om att avveckla LOV fattades av Socialnämnden den 8 aug 2017. Förslaget till beslut avsågs i KF den 16 okt 2017

Konsekvens medborgare:

Möjligheten att själv välja utförare försvinner vilket försämrar valfriheten. Samtliga med idag pågående bistånd kommer ev att behöva byta leverantör vilket kan påverka tryggheten hos de äldre.

Beslut: Socialnämnden beslutar att förorda att kundval inom hemtjänstens städinsatser, tvätt och inköp enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem skall upphöra under 2018 och ersättas med utförare enligt lag (2016:1145) om offentlig upphandling och att lämna ärendet vidare till kommunfullmäktige för beslut.

Besparingar i den icke lagstyrda verksamheten:

Öppna verksamheter äldre

Socialförvaltningen driver två träffpunktverksamheter för äldre där det erbjuds sociala aktiviteter. Socialnämnden har sedan tidigare beslutat om att säga upp hyreskontraktet på Akka.

Budgeten för att bedriva denna icke lagstiftade verksamhet är på helår 10,4 mkr varav lokaler är 6,1 mkr. Hyreskostnaden går inte att spara innevarande år men personal kan omfördelas till andra verksamheter. Förslaget till besparing är att minska kostnaden för driften av verksamheten motsvarande 1 mkr.

Konsekvens medborgarna: De öppna verksamheterna tjänar som ett viktigt inslag i många äldres vardag. De är frekvent besökta och mycket uppskattade. Social samvaro är en förebyggande insats mot ensamhet och främjar hälsa. En minskning av verksamheten kan innebära ökad ensamhet och ökad ohälsa. I Trelleborg finns ett aktivt föreningsliv för äldre. Möjligheterna till att hitta gemenskap och meningsfullhet inom föreningslivet får anses vara god.

Konsekvens personal: De som ev inte längre kan arbeta kvar i verksamheten bedöms kunna erbjudas tjänster inom andra delar av vård och omsorg.

Förslag till beslut: Socialnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att minska driftskostnaden för den öppna icke lagstyrda verksamheten riktad till äldre med motsvarande 1 mkr med minsta möjliga påverkan för målgruppen på det sätt som förvaltningen finner lämpligt.

Öppna verksamheter IFO

Inom IFO bedriver man öppen verksamhet riktad dels till barn, unga och deras familjer dels till personer med en socialpsykiatrisk problematik. Verksamheterna heter Lotsen, Familjecentralen samt Kärnan. Kostnaden för verksamheterna är idag ca 3mkr för drift och ca 220tkr för lokal.

Detta är insatser som medborgaren kan vända sig till utan föregående utredning och beslut om bistånd. Driftkostnaden för verksamheterna är låg i förhållande till effekten. Förslaget till besparing är att minska kostnaden för verksamheterna motsvarande 1 mkr. En effekt är att kostnaden för boendestöd kan komma att öka

Konsekvens medborgarna:

Möjligheten till tidigt stöd för barn och unga skulle försämrats vilket kan leda till ökade volymer och kostnader inom myndighetsdelarna inom IFO. Trelleborgs kommun har det senaste året haft en ökad ungdomsproblematic. Att själv söka hjälp hos en myndighet är ett stort steg för de flesta familjer. Antalet anmälningar om att barn far illa har ökat kraftigt. Antalet ansökningar är mycket litet och ökar inte. Bilden hos allmänheten att vara aktuell för en barnvårdsutredning inom Individ och Familj är inte positiv någonstans i landet. För att överbrygga dessa hinder och sänka trösklarna till utsatta barn och unga har dessa verksamheter utvecklats i Trelleborg.

Socialpsykiatrins öppna verksamhet vänder sig till en målgrupp med psykisk problematik som har bekymmer med att bli socialt inkluderade i samhället. I Trelleborg har denna målgrupp en möjlighet till social

samvaro och gemenskap på sina egna villkor som gör att man bryter destruktiv isolering. Möjligheten till detta skulle försämrats för målgruppen.

Konsekvens personal: De som ev inte längre kan arbeta kvar i verksamheten bedöms kunna erbjudas tjänster inom andra delar av förvaltningen.

Förslag till beslut: Socialnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att minska driftskostnaden för den öppna icke lagstyrda verksamheten inom IFO motsvarande 1 mkr med minsta möjliga påverkan för målgrupperna på det sätt som förvaltningen finner lämpligt.

Besparing i den lagstyrda verksamheten

LSS

LSS är en verksamhet som enligt lag inte får ha klara riktlinjer för omfattning och utformning av bistånden. De ska utgå ifrån den enskildes önskemål och skiljer sig därmed från de bistånd som beslutas enligt Sol där det finns tydligare riktlinjer. En nationell utredning är påbörjad över utformningen av LSS-lagstiftningen som beräknas vara klar till hösten.

Kostnaden som går att påverka är personalkostnaden. Det pågår för närvarande en tillsyn av Arbetsmiljöverket. Den LSS-verksamhet som Trelleborgs kommun bedriver får ett högt betyg i de nationella brukarundersökningarna och man levererar en hög grad av service. För att nå en budget i balans föreslås att kostnaden för driften i den lagstadgade verksamheten minskas motsvarande 2,5mkr utifrån nuvarande prognostiserad nivå.

Konsekvens medborgare: Konsekvensen blir i form av begränsningar kring när aktiviteter eller insatser kan utföras. Det kan även bli fler personer kring den enskilde än det är idag. Förvaltningen kommer att säkerställa den enskildes rätt till insatser.

Konsekvenser personal: Det kommer att krävas en kompetensutveckling och ett förändrat arbetssätt.

Förslag till beslut: Socialnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att minska driftskostnaden för LSS lagstyrda verksamheten motsvarande 2,5 mkr på det sätt som förvaltningen finner lämpligt utan att riskera den enskildes rätt till insats.

Vård och omsorg

Sedan januari 2018 har verksamheten inrättat ett sk hemstödsteam genom en intern omfördelning av bef resurser. Teamet har redan visat effekt. Modellen innebär att vid utskrivning från sjukhus beviljas den enskilde hemstödsteam i det egna hemmet. Teamet gör en bedömning på plats i det egna hemmet av den enskildes förmåga. Det har hitintills inneburit att antalet köpta korttidsplatser minskat betydligt under

våren. Det har dessutom även visat sig leda till mindre omfattande bistånd än tidigare. Det finns därför goda grunder till att utöka konceptet för att nå ytterligare effektivitet. Om hemstödsteamet utökas så att de kan hantera samtliga utskrivningsklara patienter till hemgång innebär det att man kan minimera antalet externt köpta korttidsplatser, biståndens storlek samt minimera avgiften för utskrivningsklara till Region Skåne.

Konsekvens medborgare: För målgrupperna och deras anhöriga är det viktigt att förvaltningen kan signalera att det är vård i det egna hemmet som beviljas, även om anhöriga är oroliga inför hemgång från sjukhus eller om den enskilde väntar på plats på särskilt boende.

Konsekvens personal: De medarbetare som idag arbetar i modellen med hemstödsteam är mycket positiva. Det nya arbets sättet bedöms inte ge negativa effekter på personalens arbetssituation.

Nettobesparing -2,5 mkr

Inom vård och omsorgs lagstyrda verksamhet är det personalkostnaden och inköp som man kan påverka men inköp är en mycket liten del i totalen. Man kan även påverka omfattningen av myndighetsbesluten upp till prejudicerade domar. När det gäller myndighetsbeslut har Socialnämnden i tidigare besparingsplaner beslutat om att ändra riktlinjer så att frekvens av tex städ nu är var tredje istället för varannan vecka och att lunchmat till de som bor i eget boende inte lagas i kommunens regi. I jämförelse med andra kommuner så har Trelleborgs kommun både färre andel som beviljas plast på särskilt boende och färre som beviljats hemvård och antalet som beviljas hemvård har gått ner. Besparingar i verksamheten kommer att innebära konsekvenser. Förslaget är att minska driftskostnaden motsvarande 5,2mkr.

Konsekvens medborgare: Konsekvensen blir i form av begränsningar kring när aktiviteter eller insatser kan utföras. Det kan även bli fler personer kring den enskilde än det är idag och den enskilde kommer inte på samma sätt att kunna välja vem som utför tjänsten. Tiden för in- och utflytt från särskilt boende blir snävare. Förvaltningen kommer att säkerställa den enskildes rätt till insatser.

Konsekvens personal: Det kommer att krävas större flexibilitet och alternativa arbetstidsmodeller som bla innebär arbete på mer än en enhet.

Nettobesparing 5,2mkr

Förslag till beslut: Socialnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att minska driftskostnaden för vård och omsorgs lagstyrda verksamhet motsvarande totalt 7,7 mkr på det sätt som förvaltningen finner lämpligt utan att riskera den enskildes rätt till insats.

IFO

IFO har ansvar för stöd och hjälp till samhällets mest utsatta barn och unga. Antalet anmälningar har de senaste åren ökat kraftigt. I takt med detta har även kostnaderna för HVB ökat och förvaltningen har idag det fulla omvårdnadsansvaret dygnet runt för en grupp barn med omfattande vårdbehov. Kostnaderna för verksamheten är svår att prognostisera. En särskild insats från polisen innebär ofta ett ökat antal HVB-placeringar för ungdomar liksom om familjer som har stora behov flyttar in till kommunen.

Under 2017 har ett utvecklingsarbete påbörjats. kostnaden för köpt vård bedöms kunna minskas med 1,5 mkr under förutsättning att inget oförutsett inträffar under året.

Konsekvens medborgare: Konsekvensen för de barn och ungdomar som idag har dessa insatser bedöms vara ringa. Förvaltningen kommer inte riskera de behandlingsresultat som uppnåtts kring barn och ungdomar.

Konsekvens personal: Det kommer att krävas andra arbetssätt, samverkan över gränserna och arbete på andra tider än kontorstid.

Nettobesparing -1,5 mkr

Socialförvaltningen fick sommaren 2016 en förstärkning till IFO efter en granskning av arbetsmiljöverket. Satsningen har gjort att verksamheten idag har en bra stabilitet i personalgruppen och eliminerat behovet av inhyrd personal trots ökade volymer i barnavården. Att spara i den lagstyrda verksamheten är därför riskfyllt då omsättning på personal ofta leder till längre placeringar. Förslaget är att spara 1 mkr på driften för verksamheten. Verksamheten kommer att behöva göra en stramare prioritering kring de tjänster till medborgarna man idag tillhandahåller.

Nettobesparing -1mkr

Konsekvens medborgare: Risk för minskat utbud av tjänster. Förvaltningen kommer att säkerställa den enskildes rätt till insatser.

Konsekvens personal: Risk för förändringar i uppdrag och arbetsuppgifter.

Förslag till beslut: Socialnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att minska driftskostnaden för Individ och familjs lagstyrda verksamheter motsvarande 2,5 mkr på det sätt som förvaltningen finner lämpligt utan att riskera den enskildes rätt till insats.

Barnchecklista

Barnchecklistan bedöms att den inte behöver användas.

Expedieras till
Kommunstyrelsen